

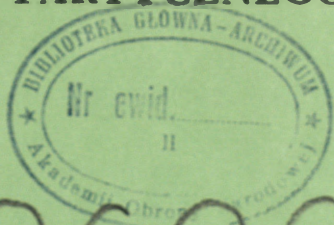
AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
INSTYTUT DOWODZENIA
ZAKŁAD METODYKI SZKOLENIA
TAKTYCZNO-OPERACYJNEGO

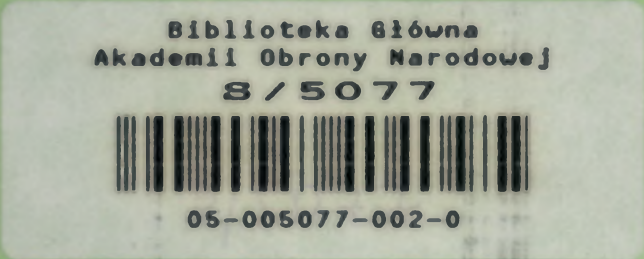
Egz. Nr 2

Płk dr Józef HALIK

SPRAWOZDANIE
Z BADANIA OPINII SŁUCHACZY KURSU
TAKTYCZNO-OPERACYJNEGO DOWÓDCÓW
ODDZIAŁÓW W ZAKRESIE REALIZACJI PRZEDMIOTU
METODYKA SZKOLENIA OPERACYJNO-TAKTYCZNEGO

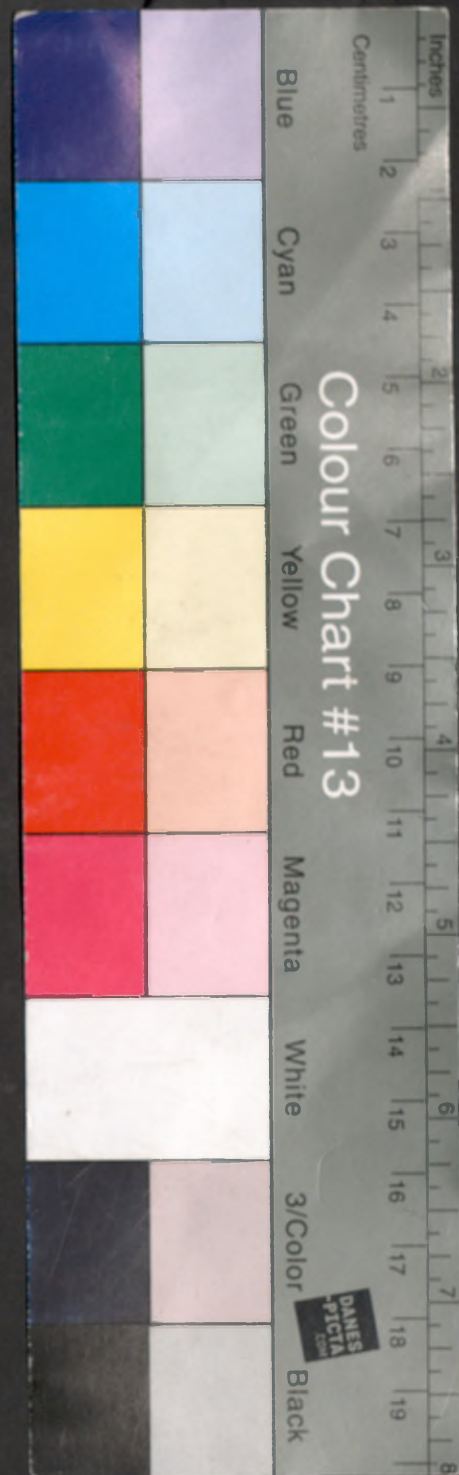

62638

WARSZAWA

2002

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

INSTYTUT DOWODZENIA

ZAKŁAD METODYKI SZKOLENIA TAKTYCZNO – OPERACYJNEGO

Egz. nr **2**.....

PLK DR JÓZEF HALIK

SPRAWOZDANIE

**Z BADANIA OPINII SŁUCHACZY KURSU TAKTYCZNO – OPERACYJNEGO
DOWÓDCÓW ODDZIAŁÓW W ZAKRESIE REALIZACJI PRZEDMIOTU
METODYKA SZKOLENIA OPERACYJNO – TAKTYCZNEGO**

SPRAWOZDANIE
Z BADANIA OPINII SŁUCHACZY KURSU
TAKTYCZNO – OPERACYJNEGO DOWÓDCÓW ODDZIAŁÓW
W ZAKRESIE REALIZACJI PRZEDMIOTU METODYKA
SZKOLENIA OPERACYJNO – TAKTYCZNEGO
PRZEPROWADZONEGO W DNIU 3. 12. 2001 R.

I. CEL BADAŃ:

Celem badań było zebranie opinii, uwag i propozycji dotyczących kształcenia metodycznego słuchaczy KPODODDZ z przedmiotu Metodyka szkolenia operacyjno – taktycznego.

II. METODY BADAŃ:

W celu zebrania wiarygodnego materiału badawczego wykorzystano metodę badania opinii, metodę analizy, syntezy, a także metody statystyczne. Jako narzędzie badawcze wykorzystano ankietę – „KURS KTO”, w której sformułowano pytania skategoryzowane z możliwością uzasadnienia wybranej odpowiedzi i pytania otwarte, w których słuchacze mieli nieograniczoną swobodę wypowiedzi.

III. ZAKRES BADAŃ:

Badaniami opinii (sądów) objęto słuchaczy kursu Taktyczno – Operacyjnego Dowódców Oddziałów realizujących kształcenie w AON w terminie 2.10 – 21.12.2001 r. Ważnych ankiet otrzymano 8 co stanowi ok. 89% badanej populacji kursu.

W ankiecie słuchacze kursu odpowiadali na pytania otwarte, w których mogli swobodnie przedstawiać swoje poglądy, oceny, wnioski oraz propozycje dotyczące problemów wyartykułowanych w 10 pytaniach.

IV. PROBLEMY BADAWCZE:

Głównym problemem badań jaki sformułowano jest pytanie: Jak kształcić słuchaczy KTO Dowódców Oddziałów w zakresie przedmiotu Metodyka szkolenia Operacyjno – Taktycznego, aby w pełni przygotować ich do wykonywania obowiązków służbowych w jednostkach wojskowych w zakresie realizacji szkolenia dowództwa (sztabu) i wojsk, działalności metodyczno – szkoleniowej oraz opracowania i prowadzenia ćwiczeń taktyczno – operacyjnych. Szczegółowe problemy badawcze również w postaci pytań zostały zamieszczone w Ankiecie – „KURS – KTO”, które jest załącznikiem do niniejszego opracowania.

V. PRZEBIEG BADAŃ:

Do przeprowadzenia badań opracowano ankietę, w której określono cel i zakres badań oraz sformułowano 10 pytań (problemów). Badania przeprowadzono wśród słuchaczy KTO Dowództw Oddziałów na zakończenie realizacji przedmiotu metodyka szkolenia operacyjno – taktycznego.

Ankieta miała charakter anonimowy. Oprócz pytań (problemów) wynikających z celu badań zamieszczono w niej także pytania dotyczące podstawowych danych respondenta tzn. zajmowanego stanowiska służbowego, rodzaju sił zbrojnych i wojsk, stażu służby oraz stażu na danym stanowisku.

Przy wypełnianiu ankiety obecny był jej autor, który w razie potrzeby wyjaśniał wszelkie wątpliwości i wskazywał na właściwą interpunkcję poszczególnych pytań (problemów). Czas przeznaczony na wypełnienie ankiety był ograniczony godziną lekcyjną (45 min).

VI. WYNIKI BADAŃ:

Wyniki przeprowadzonych badań opinii zostały przedstawione w formie tabelarycznej i opisowej. Wszelkie wnioski propozycje w zakresie poszczególnych pytań (problemów) zostały wiernie przedstawione w sprawozdaniu w części tabelarycznej, zaś wszelkie wnioski w drugiej części sprawozdania pt. wnioski końcowe z badań.

Autor badań jest przekonany, że zebrany materiał badawczy w postaci ocen, wniosków i propozycji zostanie wykorzystany do całościowej oceny kształcenia słuchaczy KTO, a także pozwoli usprawnić kształcenie z metodyki szkolenia operacyjno – taktycznego.

I. OGÓLNE DANE O RESPONDENCIE (dane liczbowe i procentowe)

Lp.	Zajmowane stanowisko służbowe	Rodzaj wojsk		Staż służby wojskowej			Staż służby na stanowisku		
		Wojska lądowe	RWiS	Do 5 lat	Od 6 do 15 lat	Od 16 do 20 lat	Do 2 lat	Do 5 lat	Od 6 do 10 i więcej lat
1	Dowódca brygady	1/12,5	-	-	-	1/12,5	1/12,5	-	-
2	Szef sztabu (brygady)	2/25,0	1/12,5	-	-	3/37,5	1/12,5	2/25,0	-
3	Zastępca dowódcy brygady	1/12,5	-	-	-	1/12,5	1/12,5	-	-
4	Szef sztabu brygady OT	1/12,5	-	-	-	1/12,5	-	1/12,5	-
5	Szef szkolenia	1/12,5	-	-	-	1/12,5	-	1/12,5	-
6	Zastępca dowódcy bat.	1/12,5	-	-	-	1/12,5	1/12,5	-	-
	Razem:	7/87,5	1/12,5	-	-	8/100	4/50,0	4/50,0	-

II. ODPOWIEDZI NA PYTANIA

Tabela 1

Czego oczekiwał Pan przychodząc na kurs Taktyczno – Operacyjny Dowódców Oddziałów?	L	%
I. Na pierwszym miejscu:		
- Przygotowania do pełnienia stanowiska dowódcy w zakresie działalności operacyjno – szkoleniowej w czasie „P”;	2	25,0
- wyjaśnienia zagadnień funkcjonowania JW jako oddziału gospodarczego;	2	25,0
- uzupełnienia wiedzy w zakresie planowania i prowadzenia działań połączonych;	1	12,5
- pogłębienia wiadomości ogólnych ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy fachowej;	1	12,5
- pozyskiwania wszelkich informacji dotyczących działalności dowódcy w zakresie dowodzenia brygadą w działalności bieżącej;	1	12,5
- poznawania problematyki prawno – ekonomicznej występującej na szczeblu oddziału gospodarczego.	1	12,5
II. Na drugim miejscu:		
- zapoznanie z docelowym funkcjonowaniem Wojsk Lądowych, a szczególnie rodzajami wojsk w nowych uwarunkowaniach;	1	12,5
- zapoznanie się z organizacją i funkcjonowaniem jednostki w ramach realizacji działalności bieżącej (szkolenie, działalność kontrolna, rozliczeniowa itp.);	2	25,0
- pogłębienie wiedzy z zakresu problematyki prawnej i ekonomicznej (finansowej);	2	25,0
- zapoznanie z nowymi tendencjami sztuki operacyjnej i taktyki, ze szczególnym uwzględnieniem dowodzenia w czasie „w”;	4	50,0
III. Na trzecim miejscu:		
- zapoznanie z nowymi koncepcjami prowadzenia walki, ich rodzajów, metodologii prowadzenie itp.;	2	25,0
- zapoznanie z teoretyczną wykładnią taktyki ogólnej i sztuki operacyjnej (informacyjnie), miejscach pokojowych HNS itp.;	2	25,0
- uzupełnienie wiedzy w zakresie obowiązujących przepisów ekonomiczno – finansowych;	3	37,5
- zapoznanie z obowiązującymi procedurami pracy dowódczo – sztabowej;	3	37,5
- zapoznanie z sposobami szkolenia narodowego i w ramach sojuszu;	2	25,0

Oznaczenia:

L – liczba respondentów wyrażających określoną opinię;

% - procent w stosunku do całkowitej liczby respondentów

Tabela 2

Czy Pana zdaniem przedmiot Metodyka Szkolenia Operacyjno – Taktycznego jest na Kursie potrzebny?	L	%
a) tak;	8	100,0
b) nie;	-	-
c) nie mam zdania.	-	-
Uzasadnienie odpowiedzi na punkt „a”		
- niezbędny przedmiot w działalności służbowej dowódcy oddziału (pododdziału);	1	12,5
- znajomość tego przedmiotu to podstawa działalności bieżącej dowódców (organizacja szkolenia – prowadzenie treningów, ćwiczeń, kursów itp.);	2	25,0
- wiedza z tego przedmiotu jest niezbędna chociażby ze względu na problematykę szkolenia operacyjno – taktycznego, która to jest niezbędna każdemu oficerowi nie tylko dowództw (sztabów);	2	25,0
- ponieważ obecni dowódcy batalionu (po ukończeniu AON) nie mają pojęcia o formach i metodach szkolenia wojsk, a także o dokumentach które należy wykonać opracowując ćwiczenie taktyczne;	2	25,0
- wejście Polski do NATO spowodowało to, że dzisiaj należy dokonać przewartościowania organizacji i sposobów prowadzenia szkolenia operacyjno – taktycznego stosowanie do potrzeb kompetencyjnego zakresu odpowiedzialności szkoleniowej	3	37,5

Uwaga: Respondenci wymieniali po kilka uzasadnień, stąd suma procentowa ich odpowiedzi jest większa niż 100%.

Tabela 3

Które tematy (jaką problematykę) z przedmiotu Metodyka Szkolenia Operacyjno – Taktycznego należałoby Pana zdaniem, wyeliminować z programu kursu?	L	%
- proponowałbym pozostawić wszystkie tematy;	4	50,0
- należałoby wyeliminować T. 70 Instruktaże i ćwiczenia instruktazowo – metodyczne;	2	25,0
- uważam ich tematów należy dodać, a nie likwidować;	2	25,0
- mniej czasu poświęcić problematyce metodyczno – szkoleniowej oddziału, a więcej natomiast uwagi poświęcić organizacji i prowadzeniu ćwiczeń narodowych i sojuszniczych.	3	37,5

Uwaga: Respondenci wymieniali kilka możliwości, stąd suma procentowa ich odpowiedzi jest większa niż 100%.

Tabela 4

O jaką problematykę należałoby, Pana zdaniem rozszerzyć treści przedmiotu MSzOT?	L.	%
- na podkreślenie zasługuje narodowy system szkolenia, który należy adoptować do rzeczywistych warunków i możliwości;	2	25,0
- należy poszerzyć treści przedmiotu o problematykę dotyczącą organizacji i prowadzenia ćwiczeń międzynarodowych, między innymi; PSO ¹⁾ , ponadto o szczegółową analizę zadań komórek organizacyjnych kierownictwa ćwiczenia, obieg informacji i organizację pracy kierownictwa ćwiczenia;	2	25,0
- należy poszerzyć problematykę przygotowania i prowadzenia ćwiczeń sojuszniczych łącznie z terminologią w „języku natowskim”;	5	62,5
- należy poszerzyć problematykę planowania i realizowania szkolenia na szczeblu oddziału, problematyka taka była realizowana, ale poświęcano na nią zbyt mało czasu, aby ją opanować.	1	12,5

¹⁾PSO – Peace Support Operations – operacje wsparcia pokoju.

Uwaga: Niektórzy respondenci wymieniali po kilka odpowiedzi, stąd ich suma procentowa jest większa niż 100%

Tabela 5

Czy odpowiadają Panu stosowane na kursie formy i metody kształcenia z przedmiotu Metodyka Szkolenia Operacyjno – Taktycznego?	L.	%
a) tak;	8	100,0
b) nie;	-	-
c) nie mam zdania	-	-
Uzasadnienie odpowiedzi na pkt. „a”		
- bez uzasadnienia;		
- wykłady – bardzo wyczerpujące, prowadzone na bardzo wysokim poziomie, seminaria dostosowane do percepcji oficerów mających doświadczenie liniowe;	2	25,0
- formy i metody skłaniają do aktywnego udziału słuchacza w zajęciach;	3	37,5
- zajęcia prowadzone bardzo ciekawie z zastosowaniem pomocy dydaktycznych. W zajęciach daje się odczuć duży kunszt dydaktyczny i wiedzę wykładowcy, który potrafi przedstawić określoną wiedzę w sposób przystępny i zrozumiały	3	37,5

Tabela 6

Jakie inne wnioski i propozycje dotyczące przedmiotu Metodyka Szkolenia Operacyjno – Taktycznego , chciałby Pan jeszcze zgłosić?	L	%
- w trakcie zajęć w większym zakresie należałoby stosować filmy video z prowadzonych ćwiczeń, prezentację komputerowe aktualnie realizowanych ćwiczeń, a także przedstawić przyjmowane w nich rozwiązania zarówno w systemie narodowym jak i sojuszniczym;	2	25,0
- w większym zakresie przybliżyć problematykę ćwiczeń sojuszniczych w języku angielskim;	1	12,5
- zwiększenie liczby godzin na ten przedmiot, po to aby oficer, kończąc kurs był przekonany, że odpowiednio został przygotowany do pełnienia określonych funkcji (stanowisk);	3	37,5
- zaprezentować wzorowo opracowane ćwiczenie batalionowe oraz omówić je, a także przedstawić sposób opracowywania dokumentów do ćwiczeń sojuszniczych;	1	12,5
- na zajęciach pokazać (inscenizując z udziałem słuchaczy) sposób prowadzenia konferencji planistycznych do ćwiczenia;	1	12,5
- zmienić instrukcje opracowania ćwiczeń aby były one spójne z procedurami NATO-wskimi	1	12,5

Uwaga: Niektórzy respondenci wymieniali po kilka odpowiedzi, stąd ich suma procentowa jest większa niż 100%.

Tabela 7

Jaką problematykę (przedmiot), Pana zdaniem wprowadzić na kursie?	L	%
- należałoby wprowadzić takie przedmioty, które dotyczyły by działalności dowódcy jako menadżera i wojskowego dyrektora. Ograniczyć zakres treści sztuki operacyjnej i rodzajów wojsk;	1	12,5
- w ramach problematyki przekazywanej na kursie powinny znaleźć się następujące: misje pokojowe, organizacja, zadania, przykłady działań; działanie państwa gospodarza w czasie pokoju i wojny; funkcjonowanie jednostki jako oddziału gospodarczego;	1	12,5
- w ramach kursu powinny być poszerzone problemy dotyczące kontaktów z mediami w czasie ćwiczeń; powinna być także prowadzona podróż geograficzno – historyczna do wybranych miejsc ważnych bitew i walk w minionych latach;	2	25,0
- więcej problematyki związanej z pracą w jednostce, problemy (zagadnienia) prawne, finansowe, restrukturyzacji, ale nie w ujęciu makro tylko w przywiązaniu do poziomu jednostki (brygady, pułku, samodzielnego batalionu);	2	25,0

- należałoby zwiększyć liczbę zajęć rozszerzając problematykę w zakresie ekonomii: wszelkie działania dowódcy w ramach przetargów, utrzymywania zapasów, realizacji zamówień itp.; w zakresie prawa: realizacja ustawy o dyscyplinie itp. Więcej też zajęć powinno być z rozpoznania wojskowego, inż.-sap. artylerii;	1	12,5
- w szerszym zakresie przedstawić problematykę prawa międzynarodowego (traktaty, prawo wojenne itd.); kodeksu pracy (pracodawca – pracownik, uprawnienia NSA itp.), znacznie rozszerzyć także problematykę gotowości bojowej i mobilizacyjnej.	1	12,5

Tabela 8

Jaką problematykę (przedmiot) należałoby Pana zdaniem zlikwidować na kursie?	L.	%
- uważam, że należałoby wyrzucić kilka przedmiotów gdyż w aktualnej sytuacji nie należy tworzyć modelu dowódcy, który „wszystko wie”;	1	12,5
- należałoby zlikwidować realizację ćwiczenia grupowego z operacji obronnej i zaczepnej korpusu. Słuchacze mają braki wiedzy w tym zakresie (nie wszyscy kończyli ASG lub AON), a ponadto jest ono źle przygotowane, oraz źle zaplanowany cykl zajęć;	1	12,5
- zmniejszyć liczbę godzin przeznaczonych na sztukę operacyjną na korzyść kontaktów z mediami, wyszkolenia logistycznego oraz podróży geograficzno – historycznej;	2	25,0
- nie mam zdania;	1	12,5
- uważam, że żadnej chociaż niektóre zajęcia przeprowadzone w innej formie dałyby moim zdaniem lepsze efekty. Kurs jest bardzo krótki, a zakres materiału (treści) do opanowania zbyt duży;	1	12,5
- zmniejszyć liczbę godzin z BHP i E i EO pozostawiając tylko niezbędną ich liczbę, która dotyczy funkcjonowania JW. w nowych uwarunkowaniach;	1	12,5
- nadmierna liczba godzin sztuki operacyjnej zwłaszcza z tematyki korpusu, zbyt niewiele godzin poświęcone jest problematyce brygady.	1	12,5

Uwaga: Niektórzy respondenci wymieniali po kilka odpowiedzi, stąd ich suma procentowa jest większa niż 100%.

Tabela 9

Jakie inne wnioski i propozycje dotyczące treści form i metod, organizacji kształcenia i nauczycieli akademickich chciałby Pan jeszcze zgłosić?	L	%
- większą uwagę zwrócić na inicjatywę i wiedzę słuchaczy – nie ograniczać ich działań (rozwiązań) do utartych, szablonowych rozwiązań;	1	12,5
- ograniczyć do minimum problematykę BHP, problematykę operacji obronnej i zaczepnej przedstawiać na zajęciach prowadzonych metodą panelową, zajęcia mogą być zorganizowane dla kilku kursów. Zajęcia teoretyczne zakończyć wizytą w jednostce wojskowej sprawdzając jak to przekłada się na praktykę;	1	12,5
- zajęcia grupowe są zbyt rozciągnięte w czasie i niejednokrotnie słuchacze gubią wątek przewodni ćwiczenia w trakcie kolejnych zajęć;	1	12,5
- uważam, że na kursach krótkotrwałych więcej zajęć należy prowadzić metodą wykładu, nie zaś seminarium;	1	12,5
- ćwiczenie ze sztuki operacyjnej i taktyki powinno być prowadzone w dwóch etapach: etap pierwszy – przedstawienie wzorcowego działania sztabu w czasie operacji (na bazie – założeniach ćwiczenia od początku do końca) i etap drugi – rozpatrywanie innego, możliwego sposobu działania przez kursantów przy uwzględnieniu zasad z etapu pierwszego. W chwili obecnej realizowany jest tylko etap II;	1	12,5
- postuluję, aby wybrane zajęcia w ramach ćwiczeń prowadzili dowódcy liniowi – dzieląc się swoimi wiadomościami, umiejętnościami i doświadczeniem. W trakcie kursu powinno się zorganizować dla słuchaczy spotkanie z przedstawicielem departamentu kadr, pracownikami BBN, sejmku itd. itp.;	1	12,5
- zajęcia grupowe ze sztuki operacyjnej rozciągnięte w czasie, tematy zajęć i plan zajęć często są rozbieżne, brak logicznej koncepcji zajęć (ćwiczenia), zajęcia z logistyki są niejako wyrwane z cyklu;	1	12,5
- jedną z form zajęć realizowanych na kursie powinny być wizyty w jednostkach wojskowych, instytucjach zajmujących się daną problematyką. Celem tych wizyt powinno być pokazania jak robią to inni. Ponadto należy uporządkować pod względem kolejności prowadzenia zajęć plan kursu. Często występują niezgodności np.: zajęcia z zabezpieczenia logistycznego operacji zostały przeprowadzone wcześniej niż pierwsze zajęcia ze sztuki operacyjnej.	1	12,5

Uwaga: Niektóre wypowiedzi respondentów w części powtarzały się, ale ze względu na wagę tego pytania, postanowiono je przytoczyć wiernie w całości.

Tabela 10

Proszę przedstawić własną propozycję procesu merytorycznego przygotowania oficerów w zakresie problematyki ćwiczeń międzynarodowych i sojuszniczych stosowaną do aktualnie funkcjonujących poziomów kształcenia oficerów w SZRP:	L	%
* pozostawiłbym to w istniejącym układzie eksponując możliwości udziału w ćwiczeniach od etapu WSO;	1	12,5
* istniejący proces przygotowania oficerów jest prawidłowy, ale powinien być wzbogacony o udział oficerów w praktykach w wyższym sztabie jak również wielokrotną obserwacją (udziałem) w nich na różnych funkcjach;	2	25,0
<p>* proces merytorycznego przygotowania oficerów w zakresie problematyki ćwiczeń narodowych i sojuszniczych stosownie do aktualnie funkcjonujących poziomów kształcenia powinien być następujący:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w WSO – udział studentów w ćwiczeniach operacyjno – taktycznych (w tym międzynarodowych): I i II rok studiów w roli obserwatorów, III i IV rok na wybranych stanowiskach ponadto w ćwiczeniach grupowych, wykładach i seminariach; - w Jednostce wojskowej – uczestnictwo w szkoleniu zbiorowym, treningach sztabowych, ćwiczeniach dowódczo – sztabowych oraz ćwiczeniach sojuszniczych; - w ramach kursów szczebla taktycznego (WKDO) – uczestnictwo w wykładach, zajęciach grupowych, ćwiczeniach dowódczo – sztabowych na stanowiskach dowódców (szef sztabu) pododdziałów (kompania, batalion); - w Akademii Obrony Narodowej – uczestnictwo w wykładach, zajęciach grupowych, ćwiczeniach dowódczo – sztabowych (sojuszniczych) na wyznaczonych stanowiskach; - w ramach kursów podyplomowych (KTO – Dowódców Oddziałów), uczestnictwo w wykładach, zajęciach grupowych, ćwiczeniach sojuszniczych (jako obserwatorzy lub uczestnicy jak np. ćwiczenie STRONG RESOLVE w WSO im. T. Kościuszki we Wrocławiu). <p>* sądzę że merytoryczne przygotowanie oficerów w zakresie problematyki ćwiczeń międzynarodowych i sojuszniczych powinno być realizowane od kursów szczebla taktycznego;</p> <p>* nie mam zdania;</p> <p>* zgadzam się z koncepcją obecnie obowiązującą. Mam zbyt małe doświadczenie i wiedzę, aby wyrazić swoją koncepcję kształcenia oficerów w tak istotnej problematyce.</p>	2	25,0
* sądzę że merytoryczne przygotowanie oficerów w zakresie problematyki ćwiczeń międzynarodowych i sojuszniczych powinno być realizowane od kursów szczebla taktycznego;	1	12,5
* nie mam zdania;	1	12,5
* zgadzam się z koncepcją obecnie obowiązującą. Mam zbyt małe doświadczenie i wiedzę, aby wyrazić swoją koncepcję kształcenia oficerów w tak istotnej problematyce.	1	12,5

WNIOSKI KOŃCOWE Z BADAŃ

Badania opinii przeprowadzono z niemalże wszystkimi (ok. 89%) oficerami – słuchaczami Kursu Taktyczno – Operacyjnego Dowódców Oddziałów.

Z metryczek zamieszczonych w ankiecie uzyskano następujące informacje: zajmowane stanowisko przez uczestników kursu przed jego rozpoczęciem, rodzaj wojsk i/lub Sił Zbrojnych z jakich się wywodzą, staż służby wojskowej poszczególnych słuchaczy, a także staż służby na ostatnio zajmowanym stanowisku.

Na podstawie uporządkowanych danych w sensie statystycznym można stwierdzić co następuje. Około 88% (87,5) badanych słuchaczy wywodziła się z wojsk lądowych, pozostali 12,5% to oficerowie rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk. Wśród stanowisk jakie zajmowali badani respondenci najwyższe w hierarchii to dowódca brygady – 1 respondent (12,5%), kolejne stanowiska wg hierarchii to szef sztabu brygady 3 respondentów (37,5%); zastępca dowódcy brygady – 1 respondent (12,5%), szef sztabu brygady OT – 1 respondent (12,5%); zastępca dowódcy brygady – szef szkolenia – 1 respondent (12,5%); zastępca dowódcy batalionu – 1 respondent (12,5%).

Generalnie można stwierdzić, iż wszyscy badani respondenci wywodzili się ze średniego, taktycznego szczebla dowodzenia brygada – batalion. Wszyscy respondenci mieli zaliczony staż na stanowisku dowódcy kompanii i prawie wszyscy na stanowisku dowódcy (szefa sztabu) batalionu (dywizjonu). Jeżeli zaś chodzi o staż w służbie wojskowej to tylko jeden respondent (12,5%) legitymował się stażem służby wojskowej krótszym niż 20 lat (18 lat) pozostali 87,5% stażem od 20 do 23 lat. Staż na stanowisku ostatnio zajmowanym był też różny i wahał się w granicach od 2 (50,0%) do 5 lat (50,0%).

Reasumując można stwierdzić, iż tylko jeden respondent (12,5%) realizował kurs zgodnie z problematyką kadrową, pozostali (87,5%) respondenci realizowali ten kurs z pewnym opóźnieniem. W wywiadach osobistych respondenci twierdzili, że ów kurs realizują w celu zdobycia zaświadczenia, co jest konieczne do uzyskania możliwości dalszego awansu na stanowisku i w stopniu.

1. Według opinii respondentów na pytanie: „Czego oczekiwał Pan przychodząc na KTO Dowódców Oddziałów” na pierwszym miejscu w hierarchii znalazły się następujące oświadczenia:
  - chciałbym zostać przygotowany do pełnienia stanowiska dowódcy w zakresie działalności organizacyjno – szkoleniowej w czasie pokoju – (25,0%) respondentów, a ponadto chciałbym zapoznać się z funkcjonowaniem jednostki jako oddziału gospodarczego (25%) respondentów;

- na drugim miejscu w hierarchii znalazło się oświadczenie prawie 25% respondentów, że w czasie kursu chcieliby zapoznać się organizacją i funkcjonowaniem jednostki w ramach realizacji działalności bieżącej (szkolenie, działalność kontrolno – rozliczeniowa, utrzymywanie określonego stopnia gotowości bojowej oraz nowymi tendencjami w sztuce operacyjnej i taktyce szczególnie w zakresie dowodzenia;
- na trzecim miejscu w hierarchii respondenci (ok. 62%) oczekiwali zapoznania ich z obowiązującymi przepisami ekonomiczno – finansowymi, obowiązującymi procedurami pracy dowódczo – sztabowej oraz szkolenia w systemie narodowym i sojuszniczym.

Respondenci wyrażali również przekonanie, że na KTO będą zapoznani z procedurami planowania i prowadzenia działań połączonych.

2. Wszyscy badani respondenci (100%) uważali, że przedmiot metodyka szkolenia operacyjno – taktycznego jest na kursie bardzo potrzebny. Powyższą deklarację argumentowali następująco:

- metodyka szkolenia operacyjno – taktycznego jest niezbędna (jej treści) w działalności służbowej dowódcy oddziału (pododdziału), znajomość tego przedmiotu daje oficerom podstawy do organizacji działalności bieżącej tzn. realizacji szkolenia (zajęć, treningów, kursów, ćwiczeń itp.). Ponadto treści jakie przekazywane są słuchaczom w ramach tego przedmiotu uwzględniają procedury planowania i prowadzenia ćwiczeń narodowych i sojuszniczych oraz organizacji innych form szkolenia operacyjno – taktycznego co jest obecnie niezmiernie ważne ze względu na realizację celów interoperacyjności NATO.

3. Połowa respondentów (50,0%) – badanych słuchaczy Kursu Taktyczno – Operacyjnego Dowódców Oddziałów twierdzi, że problematyka (tematy) realizowane w ramach metodyki szkolenia operacyjno – taktycznego są potrzebne i nie należy w przyszłości rezygnować z żadnego, postulują natomiast, aby na niektóre ważne problemy jak np.: organizację i prowadzenie ćwiczeń narodowych i sojuszniczych poświęcić więcej czasu, a na problematykę metodyczno – szkoleniową odpowiednio mniej.

4. Badani słuchacze w przeważającej większości (ok. 88%) uważają, że należałoby poszerzyć problematykę przedmiotu o organizację i prowadzenie ćwiczeń międzynarodowych w szczególności PSO¹, ponadto o szczegółową analizę zadań komórek organizacyjnych kierownictwa ćwiczenia, obieg informacji itp. łącznie z terminologią natowską w języku angielskim. Co ciekawe, 25% respondentów postuluje, aby więcej czasu poświęcić problemom reorganizacji naszego systemu szkolenia uwzględniając oczywiście aspekt interoperacyjności.

---

¹ PSO – Peace Support Operations – operacje wsparcia pokoju.

5. Na pytanie: „Czy odpowiadają Panu stosowane na kursie formy i metody kształcenia z przedmiotu – Metodyka Szkolenia Operacyjno – taktycznego”, wszyscy badani słuchacze odpowiedzieli twierdząco. Dla uargumentowania tej opinii można przytoczyć najbardziej liczne wypowiedzi: np. formy i metody skłaniają do aktywnego udziału słuchaczy w zajęciach (37,5%); zajęcia prowadzone są bardzo ciekawie. Wykładowca posiada dużą wiedzę metodyczną oraz kunszt dydaktyczny. Potrafi przedstawić nieraz złożone kwestie w sposób przystępny i zrozumiały.
6. Oprócz przedstawionych wcześniej wniosków i postulatów w zakresie treści, form i metod realizacji przedmiotu – metodyka szkolenia operacyjno – taktycznego respondenci wymieniali jeszcze inne wnioski, propozycje, a nawet postulaty. Do najbardziej znaczących (za którymi opowiedziało się 25 – 38% respondentów) należą takie jak:
  - w trakcie zajęć w większym zakresie należałoby stosować filmy video z prowadzonych ćwiczeń; prezentację komputerową aktualnie realizowanych ćwiczeń przedstawiając przyjmowane w nich rozwiązania dotyczące zarówno układu narodowego jak i sojuszniczego;
  - zwiększyć liczbę godzin na ten przedmiot, po to aby oficer kończąc kurs był przekonany, że został on odpowiednio przygotowany do pełnienia określonych stanowisk (funkcji).
7. Respondenci postulują aby w trakcie kursu rozstrzygać takie problemy jak: organizacja, zadania misji pokojowych i działanie państwa gospodarcza (HNS) w czasie pokoju i wojny oraz funkcjonowanie (brygady / pułku) jako oddziału gospodarczego, a ponadto zagadnienia (problemy) prawne, finansowe, restrukturyzacji w odniesieniu do jednostki (brygady, pułku, samodzielnego batalionu).
8. Badani słuchacze opowiedzieli się za zlikwidowaniem na kursie problematyki nie związanej bezpośrednio ze szkoleniem dowództw (sztabów) i wojsk, problematyki ogólnej ekonomicznej oraz takiego jak obecnie prezentowany układ zajęć ze sztuki operacyjnej. Argumentacja respondentów idzie w kierunku takiego dostosowania przedmiotu i ich treści, aby były one związane ze szczeblem oddziału, co w zupełności pozwoli im na dobre przygotowanie się do pełnienia przewidywanych dla nich stanowisk (funkcji). Głównym postulatem jest potrzeba dokonania zmian w liczbie godzin i strukturze zajęć z sztuki operacyjnej i przedmiotów ekonomicznych. Szczegółowe wnioski i postulaty wypowiediane przez respondentów zostały zamieszczone w tabeli 8 niniejszego sprawozdania.
9. Dość różnorodne i liczne uwagi, wnioski i propozycje w stosunku do treści, form i metod oraz organizacji kształcenia w ramach przedmiotu metodyka szkolenia operacyjno –

taktycznego oraz innych przedmiotów przedstawiali respondenci w tym pytaniu. Uważają oni, że nauczyciele akademicy powinni większą uwagę zwrócić na inicjatywę oraz wiedzę słuchaczy dając im możliwość wypowiedzenia się w różnych kwestiach. Badani słuchacze postulują aby zajęcia (ćwiczenia) z operacji obronnej i zaczepnej korpusu realizować w ramach zajęć prowadzonych metodą panelu. Zajęcia z tego ćwiczenia nie powinny być zbyt rozciągnięte w czasie, a ich tematy winny być wzajemnie skorelowane. Ponadto zajęcia ze sztuki operacyjnej ich zdaniem powinny być realizowane w dwóch etapach tzn. pierwszy etap powinien ograniczać się do przedstawienia wzorcowego działania sztabu korpusu w czasie operacji. Drugi zaś powinien polegać na praktycznym przerobieniu (przez uczestników kursu) określonych epizodów działania dowództwa (sztabu) korpusu w założonej sytuacji operacyjnej. Oprócz wymienionego postulatu zgłaszali także inne, a dotyczące np. prowadzenia niektórych zajęć przez oficerów – dowódców lub specjalistów z dowództw (sztabów) i instytucji wojskowych, uczestnictwa słuchaczy w zajęciach prowadzonych w oparciu (wykorzystując zajęcia i bazę szkoleniową jednostek) o przedsięwzięciach działalności bieżącej jednostek.

10. Respondenci opowiadali się za istniejącym układem zapoznawania oficerów z problematyką ćwiczeń międzynarodowych i sojuszniczych, jak również przedstawiali własne propozycje. Spośród kilku propozycji na plan pierwszy wysuwa się propozycja, która zakłada że na wszystkich poziomach kształcenia począwszy od WSO poprzez służbę (praktykę w jednostkach wojskowych i dalej w ramach prowadzonych kursów taktycznych, studiów w AON i kursów taktyczno – operacyjnych, studenci (słuchacze) powinni być zapoznani z tą problematyką w toku różnych form zajęć, szczególnie zaś ćwiczeń dowódczo – sztabowych międzynarodowych (sojuszniczych).

Podsumowując przeprowadzone badania opinii wśród uczestników Kursu Taktyczno – Operacyjnego Dowódców Oddziałów wyłania się generalnie następująca konstatacja: Zarówno cele jak i treści metodyki szkolenia operacyjno – taktycznego powinny odpowiadać poziomowi kształcenia słuchaczy, zaś formy i metody winny wzbogacać wiedzę i umiejętności, a szczególnie aktywizować ich do przedstawiania własnych koncepcji, wspólnego ich omawiania i argumentowania. Również środki oraz materiały dydaktyczne powinny podpowiadać realizowanym treściom oraz metodom kształcenia. Kurs powinien przygotowywać słuchaczy do wypełniania przez nich obowiązków jakie przyjdzie im piastować po jego ukończeniu.